

**Adem ÖZKAN Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine
Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/13)**

T. C.
Başbakanlık
Özlük ve Yazı İşleri
Genel Müdürlüğü
Sayı : 301 - 10555

14 Ekim 1980

Konu : İdam Cezasına hükümlü
Adem Özkan

MİLLÎ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Dedeleri Hüseyin Örs'ü taammüden öldürmek suçundan sanık Dursunbey İlçesi Naipier Köyü Hane 15'de kayıtlı Yusuf oğlu Şekibe'den olma 25.1.1947 doğumlu Adem Özkan'ın, T.C.K.'nun 450/1 - 4 maddesi uyarınca idam cezasıyla ve diğer sanık Recep Özkan'ın T.C.K.'nun 450/1 - 4, 55/1 maddeleri gereğince 20 sene ağır hapis cezası ile mahkûmiyetine dair, Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinden verilen hüküm Yargıtay Birinci Ceza Dairesince tasdik edildiğinden, ölüm cezasına hükümlü Adem Özkan hakkında yapılacak diğer işlemler için Cumhuriyet Başsavcılığına ve daha sonra Adalet Bakanlığına gönderilen adı geçen mahkûmiyet dosyası ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin tasdik ilamı, konu hakkındaki 23.6.1977 gün ve 36562 sayılı Adalet Bakanlığı yazısının sureti ile birlikte 10.8.1977 günlü 301-06271 sayılı yazımızla Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU
Başbakan

Adalet Komisyonu Raporu

TC
Danışma Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 3/13
Karar No. : 55

10 Haziran 1982

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dedeleri Hüseyin Örs'ü taammüden öldürmek suçundan sanık Dursunbey ilçesi, Naipier köyü Hane 15'de kayıtlı Yusuf oğlu Şekibe'den olma 25 . 1 . 1947 doğumlu Adem Özkan'ın Türk Ceza Kanununun 450/1 - 4 üncü maddesi uyarınca idam cezasıyla mahkumiyetine dair Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28 . 12 . 1976 gün, Esas 1976/396, Karar 1976/426 sayılı hükmü, Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 20 . 5 . 1977 gün ve Esas 1977/1260, Karar 1977/1798 ve tebliğname 1 - B/1014 sayılı ilamı ile onanmış bulunduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 10 . 8 . 1977 tarih ve 301 - 06271 sayılı tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, Başkanlıkça da Komisyona havale edilmiş ve Adalet Komisyonunun 3 . 2 . 1978 tarih ve 3/89 Esas 16 Karar sayılı raporuyla kanun tasarısı hazırlanıp Millet Meclisi Başkanlığına gönderilmiştir.

Bu rapor ve metin Millet Meclisi Genel Kurul'unda 12 . 9 . 1980 tarihine kadar görüşülemediğinden ve belirtilen tarihte de Türkiye Büyük Millet Meclisinin fesh edilmesi üzerine, Başbakanlığın 14 . 10 . 1980

tarikh ve 301 - 10555 sayılı yazısıyla Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal etmiştir. 29 . 6 . 1981 tarih ve 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İctüzüğün 86 ncı maddesi gereğince dosya Komisyonumuza havale edilmiş olmakla Adalet Bakanlığı temsilcisinin de katılmasıyla yapılan toplantıda incelenip görüşülmüştür.

Sanık Adem Özkan ve kardeşi Recep Özkan, maktül Hüseyin Örs'ün öz torunları olup, bunlardan Adem Özkan eşiyle birlikte aynı çatı altında, fakat ayrı ayrı odalarda Hüseyin Örs ile birlikte oturmaktadırlar. Daha evvel sanıkların babaları Yusuf Özkan ve kızı Şekibe Özkan maktüle iyi bakmamış olacağına olay tarihinden 8 - 10 sene evvel maktül Hüseyin Örs kızı Şekibe ve damadı Yusuf'u evden çıkartmış, torunu Adem Özkan ile oturmaya başlamıştır. Bu müddet zarfında da kendisine ait tarlayı kısım kısım satarak faşesini temine çalışmıştır. Yine olay tarihinden kısa bir süre önce maktül Hüseyin Örs'ün yanında kalan torunu Adem ile de arası açılmış ve bu arada kendi işesini bizzat temin etmeye koyulmuş ve bu nedenle de kalan tarlalarını satılığa çıkartarak köy odasına ilan vermiştir. Bunu öğrenen sanıklar Adem Özkan ve Recep Özkan dedelerine bu tarlaları satmamasını ve kendilerine vermesini istemişler ancak maktül yalnız yaşamaya mecbur olduğu için paraya ihtiyacı olduğundan bahisle tarlaları satmakta ısrar edince aralarında bu yüzden münakaşa olmuş ve satışa engel olamayan sanıklar Adem Özkan ve Recep Özkan bu satışa mani olmak için çıkar yolun maktülü öldürmek olduğuna karar verip bu kararlarını uygulamayı tasarlayarak olay günü gecesi maktül Hüseyin Örs kahveye gidip döndükten sonra sanıklar kararlaştırdıkları üzere maktülün uyumasını bekledikten sonra her ikisi birlikte bitişik odaya geçerek odasında yatmakta olan maktül Hüseyin Örs'ün üzerine çöküp önceden temin ettikleri meşin eldivenleri de ellerine geçirmek suretiyle sıra ile Hüseyin Örs'ün boğazını sıkarak birlikte boğup öldürdükleri, sanık Recep Özkan'ın olay yerinden kaçtığı ve sanık Adem Özkan'ın da maktülün eceli ile öldüğü hissini vermek için köy imamına giderek dedesi maktülün birden fenalaştığını ve dedesi maktüle kur'an okumasını söylediği ancak yapılan muayenede Hüseyin Örs'te görülen arazlardan maktülün eceli ile ölmediğinin tespit edildiği ve bundan sonra da suç faillerinin Recep Özkan ve Adem Özkan olduğu, sanıkların gerek zabıtaya gerekse Cumhuriyet Savcısına verdikleri açık beyanları, otopsi raporu, şahadet ve tekmil dosya münderacatı ile sabit olduğundan, sanık Adem Özkan hakkında Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28 . 12 . 1976 tarih Esas 1976/396, Karar 1976/426 sayılı oybirliği ile Türk Ceza Kanununun 450/1 - 4 üncü maddesi gereğince ölüm cezası ile tecziyesine mütedair verilen karar Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin Esas 1977/1260, Karar 1977/1798, tebliğname 1 - B/1014 sayılı ilanı ile tasdik edilmiş bulunmaktadır.

Yukarıdaki açıklamalar karşısında sanık Adem Özkan hakkındaki idam cezasının yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediğinden, Komisyonumuzca Anayasanın 64 üncü, Danışma Meclisi İctüzüğünün 86 ncı maddeleri gereğince hazırlanan Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair ekli Kanun Tasarısının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Genel Kurul'un tasviplerine arz edilmek üzere raporumuz saygıyla sunulur.

<i>Rıfat BAYAZIT</i> Başkan	<i>M. Fevzi UYGUNER</i> Başkanvekili	<i>Enis MURATOĞLU</i> Sözcü
<i>Serda KURTOĞLU</i> Kâtip (Çekimserim Gerekçem Eklidir)	<i>Alâeddin AKSOY</i> Üye	<i>İbrahim BARANGİL</i> Üye (Bulunamadı)
<i>Necip BİLGE</i> Üye (Bulunamadı)	<i>Bekir Sami DAÇE</i> Üye (Çekimserim)	<i>Halil ERTEM</i> Üye
<i>Necdet GEBOLOĞLU</i> Üye	<i>Halil GELENDOST</i> Üye	<i>A. Pulat GÖZÜBÜYÜK</i> Üye (Bulunamadı)
<i>S. Feridun GÜRÂY</i> Üye	<i>İsa VARDAL</i> Üye	<i>Şerafettin YARKIN</i> Üye (Muhalifim Gerekçem Eklidir)

ÇEKİMSERLİK OY GEREKÇESİ

Anayasamızın yürürlükteki 11 inci ve 14/4 maddesine rağmen;

Memleketimiz ceza hukukunda ölüm cezasına yer verilmiştir. Türk Hâkimi Türk Kanunlarını uygulamaktan kaçınmayacağına göre, ölüm cezasıyla sonuçlanan ilamların öteki kazaî kararlar gibi infazı gerekmektedir.

Ancak, Anayasanın 64 üncü maddesi gereği ölüm cezalarının yerine getirilmesi kanun ile mümkündür.

Kanun koyucu, Yargıtayın zorunlu incelemesinden sonra kesinleşmiş bir hükmün yerine getirilmesini infazın kanunla kabul edilmesine bağlı tuttuğuna göre, oy vermemizde hukukî tartışmalara girişilmesine, dava dosyasının incelenmesine yer yoktur.

Oy vermede; ölüm cezasının yerine getirilmesinin kanuna bağlanıp bağlanmayacağına değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme hukuk dışında tamamen sosyal siyasal-vicdanî bir değerlendirme olacaktır.

Değerlendirmenin doğruluğunu sağlayabilmek için şu hususların özenle göz önünde bulundurulması gerekir :

1. Suç sebebi ne olursa olsun, işlenen suç toplum için ne derece zararlı bulunursa bulunsun ölüm cezasının yerine getirilmesinde suçluya ıslah amacı yoktur.

2. Ölüm cezasının yerine getirilmesi, suçlu için gerçekte ceza infazı anlamını taşımaz. Zira infaz ile suçlunun vücudu ortadan kalkmaktadır. Suçlu gerçekte cezasız bırakılmaktadır.

3. Ölüm cezasının infaz edilmemesi suçlunun cezasının affı anlamını taşımaz. O, daima ölüm cezası mahkûmudur. Hayatını ceza evinde sürdürüp bitirmek zorundadır. Bu, işlediği suçun ağırlığına denk bir cezadır. Ölüm cezası hükümlüsü, infaz hukukunun suçlu lehine öngördüğü hiçbir hükümden yararlanamaz. Meselâ şartla salıverilemez. Müebbet hapis mahkûmu da değildir.

4. Ölüm cezası mahkûmunu hayatının sonuna kadar cemiyetten tecrit etmek cezadan beklenen içtimaf faydayı sağlar. Ölüm cezası yerine getirilirse, insan eliyle insan hayatına, suçun işlenmesinden çok sonra son verilmesi nedeniyle, maişeri vicdanda bir rahatsızlık, huzursuzluk doğar ve infazdan itibaren geçen zaman süresince bu vicdan huzursuzluğu gelişir, merhamete, acımaya dönüşür. Bu yönden de ölüm cezasını yerine getirmekte yarar vardır.

5. Ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununu çıkarmak görevi Meclise verilmiştir. Meclis cezayı yerine getirmeme hususunda kanun ısdar edemez Meclise verilen yetki tek yönlüdür. O halde, kanunun oluşumu için gerekli safhalardan birinde gerekli oy çokluğu oluşmazsa ölüm cezası yerine getirilmeyecektir. Başbakanlık tezkeresi ilgili Meclis Komisyonuna gelip gerekli çoğunluğu sağlayamazsa infaz imkânsızlaşır. Komisyondan sonra Meclis kanatlarından herhangi birinde çoğunluk sağlanamazsa yine kanun oluşmaz infaz imkânsızlaşır. Kanunu Devlet Başkanı imza etmezse yine infaz mümkün değildir.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar vardır : Komisyonda oy verme durumunda olan bir üye «ben infaz doğrultusunda oy vereyim, takılacaksa Meclis kanatlarında takılsın» diyememelidir. Vicdanan kanaatını belirtmek zorunda bulunan bir kimse, başkasının sorumluluğunu kendi oyuna dayanak yapamaz. Bunun gibi «Hâkim, Yargıtay idama hükmetmiş, ben onların kararlarının doğruluğuna güvenerek infaz oyu kullanırım, hata varsa günahını Hâkimler çeksın» de diyemez. Zira kanun ölüm cezası hükmü ile bu hükmün yerine getirilmesini birbirinden ayırmış, müstakil prosedüre tâbi tutmuştur. Hüküm ile infazı birbirine karıştırarak vicdan huzuruna varmak mümkün değildir. Oy verme görevini bu düşünce ile gereği gibi yerine getirmek imkânı da yoktur.

Yukarıda arz ve izah edilen hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme ile Anayasamızın 64 üncü maddesinin öngördüğü ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununun oluşturulması, kendisinden beklenen amacı ancak şu hallerde gerçekleştirilebilir : Suçtan doğan zarar halen devam ediyorsa, suçlu ele geçer geçmez yargılanıp hüküm verilmesi kaydıyla, cezanın yerine getirilmesi kanununun ısdarı gerekir. Suçlunun ele geçtiği anda toplum huzuruna hâkim olunacak duruma gelmişse artık infazda ferdî-içtimaf fayda yoktur, bilakis zarar vardır. Ormandan şehre sızan vahşi hayvan ne kadar masumu parçalarsa par-

çalasın, ele geçirilemezse hâkimiyet elden kaçırıldığı için öldürülmesine karar verilir. Bulununca karar yerine getirilir. Fakat diri yakalanıp demir kafese alındı mı, toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettiği takdirde, artık vahşi hayvanı ifna etmek yerine onu kafeste muhafaza etmek doğru olur. Öldürülmesinde hiçbir fayda yoktur. Tutsak edilenin toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettikten sonra öldürülmesi intikam hissi ile izah edilebilir. İntikam ise Devlet olma ile bağdaşmaz.

Ölüm cezasının yerine getirilmesi için kanun oluşturulması oylamasının söz konusu olduğu günümüzde topluma Devlet gücünün hâkim olduğu inkar edilmez bir vakiadır. Suçluların ölüm cezalarının yerine getirilmesinde içtimaî siyasi-ferdî bir fayda bulunduğu söylenemez.

12 Eylül'den bu yana girilen etkili operasyonlarla Devlet toplum düzenine hâkim olmuştur. Bu noktaya ulaşmanın gereği yerine getirilen ölüm cezalarının içtimaî faydası vardır. Bu günkü infazlar için aynı faydanın bulunduğu söylenemez. 12 Eylül'den çok önce işlenmiş suçlardan ölüm cezası giymiş olanların bu cezalarının yerine getirilmesinde de bugün bir fayda bulunmamaktadır.

Buna rağmen Danışma Meclisi Genel Kurulunu ve Millî Güvenlik Konseyini oylarında vicdanlarıyla başbaşa bırakabilmek için çekimsiz oy kullanmakta fayda mülhaza ettiğim cihetle infazın yerine getirilmesi hususunda olumlu ya da olumsuz oy kullanmamayı ve sonuç olarak çekimsiz kalmayı doğru gördüğümü saygılarımla arz ederim.

11.6.1982

Serda KURTOĞLU
Danışma Meclisi Adalet
Komisyonu Üyesi

KARŞI OY GEREKÇESİ

1. Önce, karara muhalif kalmamın, hakkında idam cezası verilen kişiyle ve olayla hiçbir ilgisi yoktur.
2. Çok uzun bir süredenberi fikir yönünden ve ilke olarak, ölüm cezalarının hep karşısında oldum. Yani bir kanunla öldürme kararı verilmesini kabul edememişimdir. Ancak pozitif hukukumuzda bu cezaya yer verildiğine göre, yargı olarak yapılacak bir şey elbetteki yoktur.

Diğer yandan yine fikir olarak, ölüm cezasının en müessir bir ceza olduğu da bana göre kesin değildir. Belkide en müessir ceza, bir anda infaz edilip biten bir ceza değil, çektirilen cezadır. Bu nederledir ki, 1950 yılından beri sık sık çıkarılan af kanunları, cezaların çektirilmesini engelleyerek müessiriyetini kaybettirmiştir.

Anayasamızın 64 üncü maddesinde, «.....mahkemelerce verilir kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerindedir.» hükmü yer almıştır. Bu hükme göre yasama görevi yapan meclislerin ölüm cezasının yerine getirilmesine olduğu gibi, bu cezanın yerine getirilmesine karar verme de yetkileri içindedir. Benim oyum, yerine getirilmemesi yönündedir.

Böylece, infaz edilmeyecek bir ölüm cezası sonunda, hakkında idam kararı verilenin, idam hükümlüsü olarak ömür boyu cezaevinde kalmasının daha müessir bir ceza olacağını düşünmekteyim.

Arz ederim. 11 . 6 . 1982

Şerafettin YARKIN

Adalet Komisyonu Raporu

T. C.
Danışma Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 3/13
Karar No. : 9

26 Ekim 1982

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi 21 Ekim 1982 gün ve 06-124, 06-126 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 26 Ekim 1982 günlü 3 üncü Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 10.6.1982 gün ve Esas No. 3/13, Karar No. 55 sayılı rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Rıfat BAYAZIT

Başkan

M. Fevzi UYGUNER

Başkanvekili

Enis MURATOĞLU

Sözcü

Serda KURTOĞLU

Kâtip

Bulunamadı

Yavuz ALTOP

Üye

Bulunamadı

İbrahim BARANGİL

Üye

Necip BİLGE

Üye

Bulunamadı

Halil ERTEM

Üye

Bulunamadı

Halil GELENDOST

Üye

Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK

Üye

Beşir HAMİTOĞULLARI

Üye

Bulunamadı

Ömer Adnan OREL

Üye

Turgut YEĞENAĞA

Üye

Bulunamadı

ADALET KOMİSYONU METNİ

Adem Özkan Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Yargıtay 1 inci Ceza Dairesinin 20.5.1977 gün ve Esas 1977/1260, Karar 1977/1798 sayılı ilamı ile kesinleşen, Balıkesir Ağır Ceza Mahkemesinin 28.12.1976 gün ve Esas 1976/396, Karar 1976/426 sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/1-4 üncü maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan, Dursunbey ilçesi merkez Kireç bucağına bağlı, Naipler köyü, Hane 15'te kayıtlı, Yusuf oğlu, Şekibe'den olma, 25.1.1947 doğumlu, Adem Özkan hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.